

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2015 р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему: Термінологія фахової мови «Воєнна справа». Словотворчий та перекладацький аспекти

Виконав : студент 5-го курсу, групи ЛА-41С

Терещенко Святослав Олегович

Керівник: кандидат педагогічних наук, ст. викладач Волощук І. П.

Консультант _____
(назва розділу) (вчені ступінь та звання, прізвище, ініціали) (підпис)

Рецензент _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____
(підпис)

Київ – 2015 року

ВСТУП

У сучасному світі обсяг обміну інформацією щодня зростає. Не є виключенням і такий вид людської діяльності як воєнна справа. Україна як незалежна держава поширює свої зв'язки з іншими країнами, бере участь у миротворчих операціях, що зумовлює потребу у вивченні відповідної англійської фахової мови та знаходженні дієвих та ефективних способів та засобів перекладу, а також навчання фахівців у галузі перекладу військових документів. Необхідність якісної підготовки таких фахівців, розроблення нових лінгвістичних технологій спонукає до більш детального дослідження фахової мови «Воєнна справа».

Питання способів та методів перекладу є досить дослідженим у науковій літературі. Ним займалися такі науковці, як В.В. Виноградов, Д.М. Шмельов, Л.Д. Лисиченко, Л.М. Пелепейченко, А.А. Уфимцева та інші. Досить повно розглянуто проблему видів лексичних номінацій у роботах Г.В. Колшанського, О.І. Смирницького, В.М. Телії та інших вчених. Сфера термінології широко досліджувалася такими вченими, як Б.Ю. Городецький, Т.Р. Кияк, Н.З. Котелова, А.С. Д'яков, Ф.А. Циткіна та інші.

Термінологічна лексика, що раніше сприймалась, як периферійна частина мови, останнім часом починає займати все більш помітне місце. Такі вчені, як Т. Д. Михайленко, І. К. Білодід, М. А. Жовтобрюх, А. П. Даниленко, Д. С. Лотте, Л. О. Симоненко, А. В. Крижанівська, Т. І. Панько, І. М. Кочан та багато інших присвятили свої праці проблемам термінології, вивченню специфіки воєнної терміносистеми, засобам репрезентації даної підмови та особливостям перекладу одиниць даної терміносистеми українською мовою. Збільшення кількості термінів є одночасним процесом в англійській та в українській мовах, тому вивчення питання перекладу даних лексичних одиниць є важливим питанням у сучасному перекладознавстві.

Актуальність даної роботи визначається, з одного боку, роллю воєнної лексики у збагаченні словникового складу англійської мови та стрімким зростанням інтересу до воєнної тематики загалом та термінології зокрема, з

іншого. Відображаючи сучасні соціальні процеси, склад мови постійно змінюється у всіх сферах, у тому числі й військовій, поповнюючись лексикою пов'язаною з такими явищами як тероризм, сучасні способи ведення військових дій та виникнення так званої «гібридної війни». Через це необхідним є детальний розгляд засобів та одиниць, якими представлена воєнна терміносистема та характерні особливості її перекладу.

Об'єкт дослідження– термінологічні та лексичні одиниці фахової мови «Воєнна справа».

Предмет дослідження– шляхи утворення англійських термінів воєнної підмови, їх функції та способи перекладу.

Мета дослідження– встановити шляхи поповнення, структурні та лексико-семантичні особливості термінів фахової мови «Воєнна справа» та дослідити основні способи їх перекладу.

Для досягнення поставленої мети нами було застосовано наступні **методи дослідження**:

1. *метод дедукції* – у нашій роботі фахова мова «Воєнна справа» та англійська воєнна терміносистема були досліджені як цілісне явище, після чого були зроблені висновки про їх організацію;

2. *метод аналізу та узагальнення* - для визначення структури та функції досліджуваних одиниць, їх головних ознак та складових;

3. *структурний метод* – у нашій роботі було розглянуто структуру та організацію системи одиниць, що утворюють фахову мову «Воєнна справа»;

4. *описовий метод* – нами було здійснено опис сучасного стану досліджень англійської воєнної термінологічної системи;

5. *метод порівняльного аналізу* – у даній роботі було проведено порівняння різних визначень терміна як поняття, фахової мови та її основних одиниць, способів їх утворення та граматичної і лексичної структури;

6. *комунікативний метод* – нами було досліджено загальні способи комунікації, її характерні особливості в межах фахової мови «Воєнна справа»;

7. *семантичний метод* – у нашій роботі представлені результати дослідження впливу значення та походження одиниць терміносистеми англійської воєнної підмови на процес передачі інформації та особливості перекладу таких одиниць;

8. *метод трансформаційного аналізу* – дана робота містить розгляд синтаксичних, семантичних та структурних подібностей та відмінностей між одиницями фахової мови «Воєнна справа» в англійській та українській мовах.

Завдання даної роботи:

1. Розкрити сутність термінології як науки та воєнної термінології зокрема;
2. Дослідити шляхи утворення, функціонування та структуру воєнних термінів;
3. Дослідити основні способи перекладу воєнної термінології;
4. Визначити основні характеристики фахових мов загалом та фахової мови «Воєнна справа», її становлення та поповнення у англійській мові.

Теоретична значущість роботи полягає у використанні комплексного дослідження шляхів поповнення, структурних особливостей англійської воєнної термінології та способів їх перекладу, створенні семантичної класифікації.

Матеріалом дослідження стали англійські терміни воєнної підмови, обрані із таких лексикографічних джерел як “Online Glossary of Military Terms & Slang from the Vietnam War”, “DOD Dictionary of Military Terms by the Joint Education and Doctrine Division”, J-7, Joint Staff, «Русско-английский военно-политический словарь» за редакторством Філіппа Флурі, «Українсько-французько-англійський міжвидовий словник з тактики та логістики» за редакторством В.В. Балабіна та Р. Гардера, роману “Flags of four fathers” та автобіографічної книги “Duty: memories of a secretary at war” Роберта Гейтса.

Практичне значення даної роботи полягає у тому, що подані дослідження можуть бути використані для теоретичного та практичного

застосування під час вивчення курсів перекладознавства, теорії перекладу та лексикології, також при укладанні словників воєнної справи.

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, резюме англійською мовою, списку використаної літератури та додатків.

Summary

This paper is devoted to the problem of “Military sphere sublanguage term system. Morphological and translational aspects”. It deals with organization, structure and main peculiarities of modern English military sphere sublanguage term system and ways of its constituents translation into Ukrainian, which today are studied extensively due to the rising concern because of extralinguistic factors and presents a great scientific interest in the fields of both: terminology and translation.

The object of the paper is terminological constituents of the English military sphere sublanguage term system. The subject and the aim of the paper is investigation of the ways of military terms coinage, their specific structure, functions and ways of translation.

In order to achieve the aim we use such methods as analysis and generalization, descriptive, method of classification and systemization, synthesis and comparison.

The structure of the paper includes introduction, three logically connected parts each of which has its own structure, conclusions and references.

The first part of the research deals with the theoretical aspects of modern English military sphere sublanguage term system, its key features and ways of its constituents coinage. It also contains information on the research of different approaches to the classification and basic features of English military term system. The second part deals with different ways of translation of English military terms and characteristic devices of their translation. The third part contains information on the analysis of ways of formation and translation of English military terms.

This paper may be useful for the further theoretical research in spheres of terminology and translation, the study of terminology and linguistics.

Зміст

Зміст	2
ВСТУП	4
Розділ 1 Термінологія фахової мови «Воєнна справа»	8
1.1 Термін як елемент сучасної термінологічної системи	8
1.2 Словотворчий аспект. Шляхи поповнення фахової мови термінологічними одиницями	15
1.3 Фахова мова «Воєнна справа»	20
1.4 Загальна характеристика військових термінів та їх класифікація. Лексична та семантична складові.	24
1.4.1 Класифікація військових термінів за структурними ознаками	24
1.4.2 Класифікація термінів фахової мови «Воєнна справа» за семантичними та лексичними характеристиками	26
1.5 Військовий сленг, неологізми, евфемізми та фразеологізми	31
1.5.1 Військовий сленг	31
1.5.2 Евфемізми	33
1.5.3 Фразеологізми	36
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	39
Розділ 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВОЄННОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	41
2.1 Типи перекладацьких трансформації, що найчастіше застосовуються при роботі з фаховою мовою «Воєнна справа»	41
2.2 Лексико-семантичні особливості перекладу воєнних термінів	45
2.3 Особливості перекладу багатокomпонентних термінів та скорочень	50
2.4 Синтаксичні особливості перекладу військових термінів	54
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	58
РОЗДІЛ 3. РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСИКИ ТА ТЕРМІНОЛОГІЇ ФАХОВОЇ МОВИ «ВОЄННА СПРАВА»	60
3.1 Аналіз граматичної структури термінів фахової мови «воєнна справа»	60
3.2 Аналіз лексико-семантичної структури термінів фахової мови «воєнна справа»	61
3.2.1 Переклад загальновійськової лексики	61
3.2.2 Особливості перекладу емоційно-забарвленої військової лексики	64
3.3 Аналіз засобів перекладу термінологічних одиниць фахової мови «воєнна справа»	65
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	69
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	70

Summary	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	75
ДОДАТОК А	81
ДОДАТОК Б	82
ДОДАТОК В	83
ДОДАТОК Г	85